

Samouprava

GLASILO ŽUPANSKE ZVEZE V LJUBLJANI

LETO 1958 LJUBLJANA, V FEBRUARJU 1958 ŠTEV. 2

Ing. Miklavžič Jože, Maribor:

Gospodarsko propadanje slovenskega kmeškega življenja na Pohorju.

(Nadaljevanje in konec.)

V.

Nova pota k starim ciljem.

Spoznali smo glavne vzroke propadanja gozdnih kmetij. Kaj nam je treba ukreniti? Zaustaviti nadaljnje propadanje in zboljšati gospodarske razmere! To je mogoče le postopoma in načrtno s primerno prosvetno, kmeško strokovno in splošno gospodarsko delavnostjo.

V glavnem naj bi naše delovanje takole usmerjeno:

1. Kmeški naraščaj.

Naš kmeški naraščaj mora biti duševno in telesno zdrav, tizen, štedljiv, delaven, stanovsko ter narodno zaveden. Imeti mora primerno splošno omiko.

Vzgojiti tak naraščaj je naloga šole, cerkve, prosvetnih in kulturnih ustanov.

2. Gozdarska prosveta.

a) V vseh izrazito gozdnatih krajih je treba uvesti na višjih razredih ljudskih šol pouk o temeljih kmeškega gozdnega gospodarstva. Poučujejo naj učitelji, ki so v posebnih tečajih pridobili osnovno znanje v tej stroki. Pod vodstvom strokovnjakov naj se razen tega prirejajo tudi gozdarski nadaljevalni tečaji.

Tečaje za učitelje naj bi v šolskih počitnicah prirejela gozdarska šola v Mariboru:

b) v banovinskih kmetijskih šolah je treba uvesti obvezen pouk o kmeškem gozdarstvu. Ravno tako po učiteljiščih in v semeniščih. Predava naj gozdarski strokovnjak.

O osnovnih pojmih poučeno učiteljstvo in duhovščina bi bili neprecenljivi sodelavci gozdarjev pri izvajanju gozdarske prosvetne naloge na kmetih;

c) banovinska kmetijska zbornica naj uvede potujoče gozdarje, strokovnjake za žage. Ti naj bi poučevali kmetijske žagarje o pravilni podelavi lesa na žagah in o ravnanju s predelanim lesom (manipulacija z lesom);

č) potreba bi bilo nauk o kmetiskem gozdarstvu razširjati med izobraženstvom in kmetiskim ljudstvom z vsemi sredstvi: z letaki, s poljudnimi strokovnimi spisi, s poučnimi filmi, s predavanji in z gozdarskimi poljudnimi članki v listih, ki so najbolj razširjeni;

d) kmetiski posestniški sinovi, bodoči gospodarji gozdnih kmetij, naj bi obiskovali gozdarsko šolo v Mariboru. Manj premožnim bi bilo treba obisk te šole tudi gmotno omogočiti.

Delovanje mladih gospodarjev gozdnih kmetij je treba nadzirati in voditi. Ne smemo jih prepustiti vplivu okolja, ki je napredku često škodljiv. Z nasveti ter gmotnimi sredstvi je treba omogočiti osnivanje vzornih gozdnih kmetij. Te bi bile osnova gozdarske pospeševalne službe za dotično okolico in privlačen primer;

e) gozdarska šola v Mariboru naj bi skrbela za poljudne gozdarske članke in spise ter prirejala potovalne tečaje med kmeti;

f) za praktično izvajanje gozdarskega pouka v ljudskih šolah so potrebni v bližini šole šolski gozdovi. Praktični pouk bi vršilo gozdarsko osebje občne uprave. Z donosom tega gozda bi se prispevalo k vzdrževanju šol, obenem bi bil gozd šolsko učilo. V takem gozdu bi šolska mladina vršila vsa dela, ki jih zahteva skrbno kmetско gospodarstvo. Večina ljudskih šol v Prekmurju ima take šolske gozdove. Dokler ne bi bilo mogoče takih gozdov pridobiti, bi se gotovo našli gozdni posestniki, ki bi v ta namen stavili na razpolago svoj gozd.

5. Zakonodaja.

a) Ker današnji zakon o gozdih ni povsem v skladu z našimi gospodarskimi razmerami, bi ga bilo treba nekoliko prilagoditi tem razmeram in banovinam dati možnost, da ga s posebnimi pravilniki in naredbami danim razmeram primerno izpopolnijo;

b) treba je oživiti in današnjim razmeram prilagoditi svojčas veljavno naredbo o prijavi sečenj. Po tej naredbi je bilo možno kmeta pravočasno obvarovati pred pogubnimi kupčijami, ker je bila naredba naperjena v prvi vrsti proti špekulantom;

c) treba je osnovati banovinski gozdni sklad. V ta sklad naj bi se stekale gozdne globe in prispevki, ki se nabirajo pod naslovom »prispevek v fond za pogozdovanje Krasa« tudi na področju Slovenije. Če imamo banovinski lovski sklad, zakaj ne bi imeli banovinskega gozdnega sklada? Pri nas je gozdarstvo vendar bolj važno kakor lov!

Banovinski gozdni sklad bi služil: za prirejanje dečjih dniov za pogozdovanje, za brezplačno oddajo gozdnih sadik kmetom, za razširjanje umnega gozdarstva med kmetovalci s pisano in živo besedo in drugim. Razbremenil bi s temi izdatki obremenjeni banovinski proračun;

č) z zakonom bi bilo treba določiti najmanjšo površino kmetškega gozda, ki se ne sme deliti, prodati, ne obremeniti, niti dražbenim potom odvzeti;

d) z zakonom bi bilo treba urediti kmetško dedno pravo. Moramo urediti prevzemanje posestev! Tu je običaj, da po starših prevzame posestvo tisti otrok, ki največ nudi. Ponudeni znesek se potem kot dota odšteje ostalim otrokom. Ker pri prevzemanju posestva prava vrednost čestokrat ni znana, so posestva večinoma predrago prevzeta. Kaj se godi s predrago prevzetim posestvom, vsi vemo!

Zato naj bi se pri prevzemanju posestva in tudi tam, kjer umre posestnik brez oporoke, vrednost posestva ocenila po gozdarskih strokovnjakih. Posestvo mora biti tako ocenjeno, da bo prevzemnik mogel poleg prevzetih obveznosti tudi gospodarsko napredovati;

e) treba je delovati na to, da se preprečijo taki načini izkoriščanja gozdov, ki so se izkazali posebno pogubni obstoju kmetških posestev: sekanje nezrelega lesa in prodajanje stoječega drevja »na čez« za neko povprečno ceno. Prodaja naj se tako, da se obračuna šele vrednost izdelanega, ne pa še stoječega lesa in to po polnem kubičnem metru. Kupčije »na čez« so za kmeta vedno škodljive in često celo pogubne;

f) treba bi bilo preprečiti nakup kmetških gozdnih posestev zaradi špekulacije in kupičenja v rokah posameznika;

g) ukiniti bi bilo treba prometni davek na kmetške žage. Le-ta se odmerja na kosmato vrednost rezanega lesa in znaša še danes 10 do 15% vrednosti stoječega lesa.

4. Gozdarsko tehnično pomožno osebje (okrajni gozdarji).

To osebje sodeluje z okrajnimi gozdarskimi referenti (gozdarskimi inženjerji) pri gozdarski prosvetni, pospeševalni in nadzoralni službi. Da more svojo nalogo vršiti uspešno, mora imeti dovolj splošne in seveda tudi gozdarske izobrazbe. Splošno izobrazbo pridobi v nižji srednji ali v meščanski šoli, strokovno v dveletni gozdarski šoli v Mariboru.

Doba 50 letne gozdarske pospeševalne, prosvetne in nadzoralne službe v Sloveniji, načrtno spolnjevanje te službe in neprestana njena prilagoditev novim razmeram in potrebam časa so pokazali, da so naši okrajni gozdarji nenadomestljivi sodelavci gozdarskih referentov v službi naroda.

Na žalost sedanji zakon o gozdih okrajnih gozdarjev ne pozna več. Postopoma naj bi zavzeli njihovo mesto logarji. Od logarjev se zahteva le ljudska šola in enoletni pouk v nižji gozdarski šoli. Mnogo premalo splošne in strokovne izobrazbe za gozdarsko prosvetno in pospeševalno pomožno službo pri nas!

Z obžalovanjem je treba omeniti, da smo, ako zadevna določila v sedanjem zakonu o gozdih ostanejo neizpremenjena, pred postopno, tiho ukinitvijo staleža okrajnih gozdarjev. S tem smo tudi, kar bi utegnilo biti usodno, pred ukinitvijo dosedanje uspešne.

preizkušene in za naše razmere najprimernejše službe za povzdigo kmetijskega gozdarstva.

Zaradi ukinitve dveletne gozdarske šole v Mariboru pa tudi ne vemo, kje se bodo šolali gozdarji, potrebni za oskrbovanje srednje velikih gozdnih posestev in za pomožna gozdarska tehnična dela na velikih gozdnih posestvih. Mar v tujini? Logarji za tako službo ne bodo primerni!

5. Zadruga.

Samo stanovsko zaveden in strokovno organiziran kmetijski gozdni posestnik bo uspešno vzdržal življenjsko borbo in napredoval z ostalimi organiziranimi stanovi.

Zato je potrebno, da se med kmetijskimi gozdnimi posestniki organizirajo posebne nakupne in prodajne gozdne zadruga. Te zadruga naj prevzemajo les svojih članov in ga brez posredovalca spravljajo na trg. Prekupčevalci, nakupovalci in drugi posredniki bi si morali poiskati kruh drugje.

Proizvajalne zadruga bi bile višja stopnja teh zadrug. Na združni žagi bi proizvajale enotno blago, ki bi ga potem spravljale na trg. Tako blago — pravimo, da je tipizirano — uspešno konkurira tudi na velikih tržiščih.

Organiziranje teh zadrug bi bila naloga gozdarskega odseka banovinske kmetijske zbornice.

Za začetno obratovanje potrebujejo zadruga cenen kredit. Ta kredit naj bi dale one banke, ki so privilegirane in ustanovljene za to, da podpirajo napredek kmetijskega gospodarstva.

Nekaj nakupnih in prodajnih zadrug imamo. Najuspešnejše deluje ona pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Osnovana je na pobudo domačina, ki je tudi njen načelnik. V Zrečah imamo proizvajalno zadruga, ki ima svojo lastno žago.

6. Banovinska kmetijska zbornica.

Pri kmetijski zbornici (pri zborničnem uradu) je potrebno osnovati poseben odsek za gozdarstvo. Na žalost ta odsek v naredbi o kmetijskih zbornicah sploh ni predviden. Gozdarski odsek zborničnega urada naj bi prevzel del gozdarske prosvetne in pospeševalne službe, ki jo danes vrši gozdarsko osebje občne uprave. V kmetijski zbornici v Gradcu na primer je pri zborničnem uradu poseben gozdarski odsek, na katerem je nameščenih 6 gozdarskih inženjerjev. Gozdno-gospodarske razmere za področje te zbornice so popolnoma slične tukajšnjim razmeram. Ta gozdarski odsek vrši gozdarsko pospeševalno in gozdarsko prosvetno nalogo. Deluje vzorno in naj bi nam služil za zgled.

Le gozdarski odsek kmetijske zbornice lahko doseže, da se bodo v pravem razmerju z drugimi kmetijskimi strokami upoštevali tudi interesi kmetijskega gospodarstva.

V Mariboru, ki ima zelo važno gozdarsko zaledje, bi morala biti s časom osnovana ekspozitura kmetijske zbornice z gozdar-

skim referatom. Krajevne potrebe je mogoče spoznavati le na kraju samem. Da bodo te potrebe pri izvajanju splošne gospodarske politike tudi upoštevane, jamči le ustanova, ki je zaradi njih ustvarjena in ki jo vodijo ljudje, ki živijo v neposrednem stiku z njihovim izvorom.

7. Kmetijstvo.

Ostale kmetijske gospodarske stroke, kakor poljedelstvo, živinoreja, svinjereja, sadjarstvo, ovčarstvo, proizvodnja lana itd. so najboljša zaščita gozda pri kmetiji. Zato je treba temeljito proučiti, za katero omenjenih gospodarskih strok so v posameznih, izrazito gozdnatih predelih dani prirodni pogoji razvitka. Take stroke je potem treba pospeševati obenem z gozdnim gospodarstvom.

8. Promet z nepremičninami.

Propadanje domačega kmetskega življa in prehajanje njegovih posestev v roke tujcev, a življa v gospodarsko odvisnost teh ljudi, ni samo krajevno gospodarsko vprašanje, temveč splošno vprašanje zaščite našega obmejnega ljudstva in naše države. Javni interesi zahtevajo, da posestva na naši severni meji na noben način in pod nobeno krinko ne pridejo v roke tujcev.*

VI.

Sklepno premišljevanje.

Ugotovili smo, da gozdne kmetije na Pohorju propadajo in da z njimi propada kmetski živelj. Spoznali smo vzroke propadanja. Lotili smo se vprašanja, kako ozdraviti to rano, ki razjeda naše ljudstvo.

Gospodarska stiska je začela leta 1950. in v glavnem popustila konec leta 1956. S tem letom je tudi zaključena v glavnem doba gospodarskega propadanja. Kmetije, ki so zaradi stiske popolnoma izčrpane, pa bodo hirale še dalje. Sredstev, s katerimi bi se taka kmetija mogla pred polomom obvarovati, skoraj ni, ker so gozdovi, ki so temelj take kmetije, izčrpani. Doba obnove teh gozdov je dolgotrajna in obnova draga. Čeprav zaščiten, se bo posestnik težko obdržal, ker kmetija ne donša več toliko, da bi se posestnik preživljal, plačeval obroke zaščitnega dolga in redne davčne obveznosti.

Druga je vrsta onih gozdnih kmetij, katerih osnovna glavница, gozd, še ni uničena, posestniki so pa pod kmetsko zaščito. Oni imajo danes, ko je nastopila ugodna cena za les, možnost, da se pretolčejo.

Urediti je treba dalje pri naših kmetih prevzemanje posestev.

Glavni vzrok propadanja gozdnih kmetij je razen v krizi tudi v gospodarski nepripravljenosti kmeta.

* Ta opasnost je odstranjena z uredbo o utesnitvi odsvojevanja nepremične imovine (gl. »Samoupravo« št. 6—7 iz leta 1957, stran 110). Le bolj strogo bi se uredba morala od strani prvostopnih komisij izvrševati (op. uredništva).

Ko je nastala gospodarska kriza, je obupno padla cena kmet-
skih proizvodov. Kmeta je to zadelo nepričakovano in popolnoma
nepripravljenega. Pomagati si ni mogel, ker si ni znal! Brez dvoma
je, da bi bil strokovno usposobljen in stanovsko organiziran laže
prenesel ta nenadni udarec gospodarskega poloma.

Kmeta moramo zato strokovno usposobiti, stanovsko organi-
zirati in gospodarsko pripraviti na odporno in žilavo borbo za
napredek. Ustvariti moramo pogoje za skladno in uspešno delo-
vanje vseh dejstev, ki pridejo v poštev pri izvajanju te naloge.

Poudariti je treba, da gozdne kmetije ne propadajo samo na
Pohorju, temveč po vsej Sloveniji. Zato vprašanje ozdravljenja in
gospodarske povzdige gozdnih kmetij ni samo vprašanje in po-
treba Pohorja, temveč vprašanje vse Slovenije, naše kmetijsko
vprašanje sploh. To je važno in je treba posebno poudariti, ker
mnogi zgoraj predlaganih ukrepov ne bi bili izvedljivi, če ne bi
imeli splošnega značaja.

Namen te razprave je grobo orisati glavne vzroke propadanja
gozdnih kmetij in določiti smernice dejavnosti, ki naj bi tako pro-
padanje v bodoče zavrla, preprečila in doprinesla k povzdigi teh
kmetij.

Namen te razprave je tudi, dati pobudo za globlje in po-
drobnejše razmišljanje o tem vprašanju. Korenine zla, ki izpod-
jedajo gozdne kmetije, segajo globoko v življenje našega kmeta.
To vprašanje bo zato mogoče zadovoljivo rešiti le načrtno, po-
stopoma in s sodelovanjem vseh tvornih sil našega naroda in vseh
delavcev na gospodarskem, prosvetnem in kulturnem polju.

A. J.: **Občinsko pisarniško poslovanje.**

(Nadaljevanje.)

Iz naslednjih člankov naj črpajo navodila pri svojem poslo-
vanju občinski uslužbenci, pa tudi župani, slednji da bodo v
stanu delo občinskih uslužbencev pravilno razdeliti in nadzirati.

I.

Občinska pisarna.

V »Samoupravi« l. 1957., št. 6—7, je bil objavljen članek:
»Občinski dom«, ki je imel namen vzbuditi v občinskih odbornikih
spoznanje, da je lasten občinski dom za vsako občino potreben in
da se bo treba resno lotiti vprašanja, kako najti sredstva za
zgradbo občinskega doma.

Po § 15. zakona o občinah mora imeti občinski dom prostore
za pisarno, za čakalnico, za seje občinskega odbora in zapore,
občine pa bodo v občinskem domu preskrbele tudi stanovanje za
občinskega tajnika.

Ne sme pa biti v občinskem domu gostilna. Z okrožnico z dne
22. maja 1951., II., No. 1564/1, je kr. banska uprava poudarila ne-
primernost nameščenja občinskih uradov v zgradbah, kjer so

gostilne, iz razloga, ker bližina gostilne moti resno delo v občinski upravi.

Prostori, v katerih se nahaja občinska blagajna in zaboj za mobilizacijski material, morajo biti predpisno zavarovani. V zvezi s tem je že izšlo več okrožnic kr. banske uprave, v katerih se zahteva, da morajo biti okna zamrežena z železnimi križi, vrata zavarovana z močnim železnim zapahom, v sobi pa pripravljeno ležišče za občinskega uslužbenca, ki ima nalogo, da ponoči straži občinsko pisarno.

Občine, ki še nimajo lastnih občinskih domov in imajo prostore za občinsko pisarno v najemu, v katerih pa ni posebne čakalnice, naj poskrbijo, da bo prostor za stranke ločen od občinske pisarne z leseno pregrado, kakor jo imajo tudi drugi javni uradi. To je potrebno, da stranke ne pridejo do uradnih spisov, po katerih kaj radi brez dovoljenja brskajo, jih razmetavajo in tajnika pri njegovem delu motijo.

II.

Uradne ure.

Delo v občinski pisarni se vrši ob uradnih urah. Občinski odbor mora v mesecu decembru določiti stalne uradne ure za občinske uslužbence, za stranke, za župana in za občinskega blagajnika. Stalne uradne ure je sporočiti okrajnemu načelstvu in jih razglasiti v občini na krajevno običajni način, razglas o uradnih urah pa je nabiti na občinski deski. Posebni članek o uradnih urah je izšel v »Samoupravi« l. 1957., št. 10.

III.

Prevzem in odpiranje spisov.

Uradni spisi dospejo v občinski urad s pošto, ali pa jih prinese stranke. Uradno pošto dostavlja v občinsko pisarno ali pismonoša, ali pa jo dviga občinski uslužbenec v poštnem uradu. Župan določi osebo, ki je upravičena dvigati pošto, odnosno jo prevzemati. Navadno je to sluga. Župan pa lahko določi za prevzem pošte tudi občinskega tajnika, ali pa si pridrži ta posel sam.

Nikdar se ne sme dostavljati ali odnašati uradna pošta na dom župana ali tajnika; dostavljati in donášati se mora vedno le v občinsko pisarno.

Uradna pošta se prevzame s prevzemno knjigo, priporočeni spisi pa s poštno dostavno knjigo, ki se dobi na pošti za din 10.—.

Denarne in vrednostne pošiljke prevzame blagajnik z denarno knjigo, kakor je predpisana s pravilnikom o finančnem poslovanju v občinah.

Uradne spise odpira navadno župan sam; le kadar je zadržan, jih sme z njegovim dovoljenjem odpreti tajnik. Ni pravilno, če prepušča župan ta posel stalno občinskemu uslužbencu. Radi reda in kontrole je potrebno, da od časa do časa nenapovedano prevzame in odpre uradno pošto župan. Zgodilo se je že, da je tajnik spise,

ki so mu bili neljubi (pritožbe, terjatve), uničil in jih sploh ni vpisal in predložil županu. Tako postopanje je seveda kaznivo in je bil tajnik, ki je izvršil to nerednost, pozneje odpuščen iz službe.

Pošto, naslovljeno na župana, ali če je na ovoju pristavek: »v roke...«, odpira vedno župan sam. Če na dan, ko pride tak spis z uradno pošto, nima župan uradnega dneva in ga ne bo v pisarno, mora spis neodprt dostaviti služitelj županu na dom in počakati na njegovo odredbo. Če služitelj ni na razpolago, mora tajnik obvestiti o tem župana po kaki drugi osebi, sam pa med uradnimi urami ne sme zapustiti urada brez namestnika.

Vlogo, ki jo prejme tajnik neposredno od stranke med uradnimi urami, jo sme zavriniti le tedaj, če ni predpisno kolkovana. Pomanjkljivo ali sploh nekoljkovano vlogo je stranki takoj vrniti in jo opozoriti, da jo predpisno kolkuje.

Predpise o k o l k o v a n j u vlog, prilog, potrdil in pritožb mora natančno poznati vsak občinski tajnik. Dobi jih v zakonu o taksah in pristojbinah, ki je izšel v »Uradnem listu« l. 1925, št. 368/115. Spremembe in dopolnitve taksnega zakona so izšle v »Službenem listu« 1954, št. 149/17 in v § 20. finančnega zakona za l. 1957/58 (»Službeni list« 1957, št. 210/51).

Vloge in prošnje se kolkujejo po tarif. post. 1 z 10 din. kolkom. Vloga, podpisana od več oseb, se mora za vsako osebo taksirati kot samostojna vloga, izvzemši, ako nastopi več oseb kot ena sama stranka (n. pr. družbeniki v skupnem podjetju).

Pismene rešitve in odločbe se kolkujejo (po tarif. post. 5) z din 20, potrdila in izpričevala (po tarif. postavki 3, 4) z din 20, pritožbe zoper odločbe (po tarif. post. 6) z din 50, priloge (po tarif. post. 2) z din 4. Tarifne postavke 1, 2 in 6 taks. zakona so bile zvišane s finančnim zakonom za l. 1957/58.

Oprostite plačevanja taks so razvidne iz členov 5 in 6 taksnega zakona.

Od 1. IV. 1957 se v banovinskih samoupravnih zadevah kolkujejo vloge, prošnje in pritožbe z banovinskim kolkom in ne z državnim (glej »Samouprava«, letnik 1957, st. 118.)

Vsi občinski uslužbenci so po svoji dolžnosti zavezani paziti na to, da se taksni predpisi pravilno izvršujejo. Občinski tajniki se kaznujejo s plačilom trikratne neplačane ali premalo plačane takse, ako vzamejo v delo kak spis ali vlogo, ki je dospela po pošti in ni bila pravilno kolkovana. Ako pa prevzamejo pritožbo brez takse ali z nezadostno takso osebno od privatne stranke, se kaznujejo z 20 kratnim zneskom neplačane ali premalo plačane takse. V občinah je za tajnika solidarno odgovoren župan. S kaznijo od 50 do 500 din se kaznujejo državni in samoupravni uradniki, med katere spadajo tudi občinski tajniki, če ne izvršujejo nalepljanja in uničevanja kolkov, ali če izdajo brez takse kako listino. Ministrstvo financ izvršuje kontrolo nad izvrševanjem taksnih predpisov po svojih finančnih organih.

Vloga brez takse ali z nezadostno takso, ki je dospela po pošti, se vpiše v opravljeni zapisnik, vlagatelju pa se pošlje najkasneje

v 5 dneh kolkovni poziv, da položi v roku 30 dni predpisano takso. Če takse v tem roku ne položi, se smatra, da vloga vobče ni bila vložena.

Če se pri odpiranju pošte pokaže, da je v ovoju vložen denar ali neuničeni kolek za rešitev, se denar in kolki izroče blagajniku kot depozit.

Pri odpiranju se je uveriti, ali se vsebina ujema z označbo spisov na ovoju, ali so spisi popolni in ali jim ne manjkajo priloge. Če se pri odpiranju opazi kak nedostatek, je to zabeležiti na ovoju, ki ga je priložiti spisu.

Ovoj je priložiti spisu tudi tedaj, kadar je dan predaje na pošti, ki je razviden s poštnega pečata, merodajen za obravnavo zadeve, kakor pri pritožbah ali drugih, na rok vezanih vlogah.

Kadar odpira uradno pošto župan, je umestno, da spise in priloge vloži nazaj v ovoje in takšne izroči tajniku v nadaljnje poslovanje.

Občinski tajnik opremi vse vložke z vložno štambilkom, ki pa se ne sme pritisniti na vložek na poljubnem mestu, temveč vedno le na prazni prostor neposredno pod besedilom in pod podpisom vložka. Če za štambilko ni več prostora na vložku, se vzame nov list, ki se prišije ali pripne k spisu.

V občinah, kjer rešuje spise več pisarniških moči in kjer vodi opravljeni zapisnik posebni uradnik, dobi vsaka pisarniška moč svoj znak (številko). Čim dobi tajnik spise od župana, jih porazdeli na referente, n. pr. vojaške zadeve dobi vojaški referent, spise, ki so v zvezi z blagajno, občinski blagajnik, lažje spise uradnik, ki vodi opravljeni zapisnik, vse ostale spise pa si pridrži tajnik. V odtisnjeni vložni štambilki označi tajnik znak (številko) referenta, kateremu je spis dodeljen, nato pa izroči spise vsak dan ob določeni uri takoj po razdelitvi uradniku, ki vodi vložni zapisnik, da jih vpiše. Čas razdelitve spisov se ravna po prihodu pošte. Službo je urediti tako, da je ob prihodu pošte po možnosti navzoč tudi župan. Razdelitev spisov se mora izvršiti čim najhitreje in je vse drugo delo takrat odložiti.

V občinah, kjer je tajnik edina pisarniška moč, odpade dodeljevanje spisov na posamezne referente.

IV.

Opravljeni zapisnik.

Imamo še vedno dosti občin, ki na pravilno vodstvo opravljenega zapisnika ne polagajo posebne važnosti, čeprav je opravljeni zapisnik podlaga vsemu pisarniškemu poslovanju. Opravljeni zapisnik je ogledalo vestnosti in natančnosti občinskega tajnika in njegova posebna skrb bodi, da ima opravljeni zapisnik in spise vedno v redu.

Opravljeni zapisnik bi naj imel sledeče glavne razpredelke:

1. Opravilna številka,

2. vlagatelj, njegova opravilna številka in datum vloge,
3. dan vknjižbe,
4. vsebina predmeta,
5. kje se nahaja nerešeni spis,
6. kratka vsebina rešitve; komu je bila rešitev poslana,
7. dan rešitve,
8. kje se nahaja rešeni spis (registraturno znamenje).

Opravljeni zapisnik imej obliko trdo vezane knjige v velikosti ca 50×40 cm.

V opravljeni zapisnik se vpisujejo vsi došli in lastni spisi razen uradnih listov, brošur, prospektov i. t. d., kolikor niso priloge, in to čim prej. Znak nereda je, če leži na pisalni mizi po več dni uradna pošta nevpisana.

Posamezne razpredelke vložnega zapisnika je izpolniti natančno po predtiskanem besedilu. Razpredelki 1—5 se izpolnijo, ko se spis vknjiži, razpredelki 6—8 pa, ko se spis izknjiži.

Opravljeni zapisnik, pa tudi vse ostale poslovne knjige se prično vsako leto s številko 1 in se zaključijo s poslednjo številko vpisa dne 31. decembra. Opravljenih knjig ni zamenjati z blagajniškimi knjigami, ki se zaključijo s potekom računskega leta. Ni pa potrebno z novim letom nabavljati novih poslovnih knjig, če je še v dosedanjih dovolj praznega prostora.

Vsak posamezni spis se vpiše pod posebno vložno številko. Novo številko dobe tudi spisi, ki so že bili pri občini v obravnavi in ki že imajo svojo številko. Način glavnih številok in podštevilok za podeželske občine ni priporočljiv, ker gre pri tem v izgubo preveč praznega prostora. Pri spisih, ki pridejo ponovno v poslovanje, je pod opravilno številko v opravljenem zapisniku vpisati prejšnjo številko, pri prejšnji pa poznejšo številko. Nekateri opravljeni zapisniki imajo zato posebne razpredelke.

V razpredelku pod 2) je vedno vknjižiti vse tri označbe, naziv vlagatelja, opravilno številko in datum vloge. Pri spisih, ki jih občina sama osnuje, je v tem razpredelku vpisati črko »l« (lastno).

»Vsebina predmeta« je kratka označba zadeve, ki se obravnava. Treba jo je napisati tako, da bo čim bolj pogodila obseg vsebine. Pomankljivo je n. pr., če se kot vsebina predmeta označi stanje postopka, v katerem je zadeva, namesto da se označi zadeva, ki se obravnava. Ne sme se navesti: »Novak Franc prošnja«, temveč »Novak Franc, stavbno dovoljenje, prošnja«.

Vsebina predmeta se označi:

a) pri spisu, čigar vsebina je vezana na osebo ali kraj, najprej z rodbinskim in rojstnim imenom dotične osebe ali z imenom dotičnega kraja, nato pa z eno ali več predmetnimi geslicami, n. pr. »Masnak Martin, sprejem v domovinsko zvezo«, ali »Bukovje, gradnja občinske ceste«.

b) če vsebina spisa ni vezana na osebo ali kraj, z navedbo ene ali več predmetnih geslic, n. pr. »Blagajniški posli«, »občinske davščine« itd.

(Dalje sledi.)

Iz upravnega sodstva

Pravice občine in državne nadzorne oblasti glede na sestavo in odobritev občinskega proračuna.

Vprašanje, kakšne pravice imata občina in državno oblastvo pri obravnavanju občinskih proračunov je bilo mnogo let sporno. Šele v zadnjem času ga je državni svet z nekaj načelno važnimi razsodbami do kraja razčistil. Ker je sklepanje občinskih proračunov pravkar po celi banovini v teku, prinašamo dvojce teh odločb, v prvi vrsti odločbo občne seje* z dne 1. in 3. febr. 1936 št. 3014/II, ki je bila sicer že v službenih listih objavljena, a pri nas brez navedbe razlogov; vprav ti razlogi pa so zanimivi, ker nam dajo jasen vpogled v pravice in dolžnosti državnih nadzornih oblastev vobče, posebej pa še z ozirom na glavni občinski gospodarski in oblastveni akt, občinski proračun.

Odločba se glasi:

Minister za finance more predloženi proračun odobriti ali ne odobriti s pripombami, ne sme pa poedinih pozicij in partij zmanjševati ali zviševati ter tako izpremenjeni proračun odobriti.

V razlogih navaja državni svet nastopno:

Po § 98 zakona o občinah odobrava občinske proračune z dokladno stopnjo do 200% ban, preko 200% minister za finance, a pod 50% sreski načelnik, ako ga je ban v to pooblastil. Po tem členu sestavlja torej občinski proračun občinsko oblastvo, odobri ga pa državno oblastvo. Pravica odobravanja vsebuje tudi pravico in možnost neodobritve, to se pravi, državno oblastvo, ki je pristojno za odobritev proračuna, more odobritev v konkretnem primeru tudi odkloniti. Da pa li more proračun tudi izpremeniti in izpremenjenega odobriti, o tem zakon nima izrečnih predpisov; pravica izpreminjanja proračuna zavisi torej samo od tega, ali vsebuje pristojnost za odobravanje tudi pristojnost in pooblastilo za izpreminjanje.

Pravica odobritve občinskega proračuna izvira iz splošne nadzorne pravice države nad delovanjem občine. Delokrog občine je dvojni: samoupravni in preneseni. V samoupravni delokrog spadajo posli, ki so poverjeni občini zato, ker so popolnoma lokalnega značaja in je za njih opravljanje potrebno dobro poznanje krajevnih razmer, in pa zato, ker so preveč lokalni, da bi mogli biti za državo toliko važni, da jih privzame v lastno pristojnost. Da pa se opravljanje teh poslov drži v mejah splošnega interesa, ki ga ima čuvati državno oblastvo, zato in samo zato je v zakonu predvideno državno nadzorstvo nad delovanjem samouprav. Iz tega sledi tudi pravica kontrole zakonitosti samoupravnega delovanja. Državno nadzorstvo ne obsega tudi kontrole umestnosti in smotrenosti poedinih aktov občine in to zato ne, ker so samoupravni posli prepuščeni občini — kakor že zgoraj omenjeno — vprav zaradi smotrenosti. Iz dejstva, da država občino v njej poverjenih poslih nadzoruje, sledi, da državno oblastvo v izvrševanju nadzora odločb občine ne more izpremeniti ali na njih mesto izdati novo odločbo, ker bi to pomenilo odločanje v poslih tuje pristojnosti. Državno oblastvo more take odločbe samo zadržati od izvršitve. Državno nadzorstvo nad poslovanjem samouprav sme biti torej v načelu samo kontrola zakonitosti, ne pa tudi umestnosti ukrepov samoupravnega oblastva, dalje samo zadržanje izvršitve nezakonitih aktov, ne pa tudi njih izprememba ali nadomestitev z lastnim aktom.

Občinski proračun je akt občinskega oblastva, je samoupraven posel občine; podrejen je torej državnemu nadzoru po istih načelih kakor ostali

* Take odločbe so obvezne za vse upravne in upravnosodne instance.

občinski samoupravni akti. Za občinski proračun odreja zakon sicer poseben postopek, to pa zaradi posebnega značaja proračuna. Ta posebni postopek velja za sestavo proračuna, kakor tudi za nadzorstvo nad njim. Proračun sestavi občinska uprava, ga razgrne na vpogled občanom, ki vlagajo svoje pripombe, nakar občinski odbor o proračunu z vloženimi pripombami sklepa in sklenjeni proračun predloži okrajnemu načelnstvu. To ugotovi, dali so vanj vneseni vsi obvezni izdatki in ali je sestavljen po predpisih; ako v teh pogledih kaj manjka, ga vrne s svojimi pripombami občinskemu odboru, čim pa so nedostatki odpravljeni, ga predloži banu v odobritev. Iz tega izhaja, da nadzorstvo nad proračunom sestoji iz kontrole sestave proračuna in iz njegove izrečne odobritve; samo v toliko se to nadzorstvo razlikuje napram nadzorstvu nad ostalimi akti občine. Zato pa morajo tudi tukaj priti do veljave zgoraj navedena načela o državnem nadzorovanju.

Katero državno oblastvo je v konkretnem primeru pristojno za odobritev proračuna, to je odvisno samo od dokladne stopnje, iz česar zopet sledi, da je doklada oni element v proračunu, ki zahteva njegovo izrečno odobritev. To je pač posledica značaja doklade kot javno-pravne dajatve, za katere predpis je potreben ali zakon ali odredba upravnega oblastva, izdana na podlagi zakonitega pooblastila. Državno oblastvo, odobrava torej občinski proračun zato, ker vsebuje javno davščino, ki mora biti od državnega oblastva odobrena. S tem so pa že tudi dane smernice, ki morajo državno oblastvo pri vršitvi nadzora nad proračunskimi akti občine voditi.

Zakon ne daje posebnih navodil, kateri razlogi naj oblastva pri svojem nadzornem poslu vodijo. Edino § 97 zakona o občinah predpisuje, da morajo biti v proračun uneseni izdatki, ki so za občino obvezni, in to v zadostni višini; ti izdatki morajo torej biti v proračunu že po samem zakonu. Za take izdatke mora proračun predvideti seveda tudi zadostno kritje, torej zadostno doklado, ako občina morda nima primerno visokih drugih, v prvi vrsti lastnih dohodkov. Iz tega sledi, da se doklada, potrebna za te izdatke, mora odobriti; kar se pa tiče ostalih izdatkov, to je izdatkov, ki niso obvezni, odvisi samo od državne finančne politike, v koliko jih oblastvo, gledaje na višino doklade, dopušča. Ako nadzorno oblastvo ugotovi, da se zaradi omenjenih neobveznih izdatkov doklada zviša na stopnjo, ki se ne more odobriti, ker to ne bi bilo več v skladu z državno finančno politiko, sme odobritev proračuna odkloniti; navesti pa mora razloge, iz katerih se proračun ne odobrava in kateri morejo imeti za predmet le višino doklade. Vsako drugačno postopanje bi bilo v nasprotju z zgoraj izvajanimi načeli, s splošno pravico nadzorstva, ki ne vsebuje niti kontrole umestnosti, niti možnosti nadomestitve občinskega akta z lastnim aktom. S tem, da znižuje ali črta pojedine postavke proračuna, preide nadzorno oblastvo neizbežno v raziskavanje umestnosti poslov, za katere so izdatki predvideni. S tem pa že prekorači pooblastilo, izhajajoče iz načela nadzorstva, za kar nima osnove niti v posebnih predpisih o odobravanju proračuna. Znižanje ali črtanje postavk pomenja izpreminjanje predloženega proračuna, za kar ni pooblastila v nobenem zakonu. Tako izpreminjanje proračuna je v gotovi meri isto kakor njegova sestava, ki pa po zakonu ni poverjena državnemu oblastvu, temveč občini, in to kot eden njenih osnovnih poslov. S takim postopanjem bi se nadzorno oblastvo izneverilo svoji pristojnosti in si prisvojilo tuj.

Občina je dolžna, da svoj proračun, sledeč pripombam nadzornega oblastva, popravi in izdatke prilagodi višini doklade, ki jo je državno oblastvo voljno odobriti. Odloča pa sama o tem, katere postavke bo znižala ali črtala. Na ta način ostane državno oblastvo v mejah nadzorstva in občini ne jemlje njene posebne pravice. Poleg tega pa se iz gornjega vidi, da je izpreminjanje poedinih postavk občinskega proračuna od strani državnega oblastva za to oblastvo tudi nepotrebno, ker državo zanima samo višina doklade in ne tudi višina postavk proračuna. Čim je državno oblastvo izzvalo znižanje doklade na stopnjo, ki jo more odobriti, je cilj njegovega nadzorstva dosežen.

*

Po tej odločbi državnega sveta, s katero je samoodločba občine močno zaščitena, more torej državno nadzorno oblastvo občinski proračun odobriti ali ne odobriti, ne sme ga pa izpremeniti. Kaj sedaj, ako ga kljub gornji odločbi izpremeni, zviša, zniža ali črta poedine postavke ali vnese nove? Ali ima občina kako **pravno sredstvo** proti temu odtosno sploh proti kakršnikoli rešitvi občinskega proračuna?

Že v »Samoupravi« št. 6—7 iz leta 1957 na strani 119 smo izrazili svoje mnenje, da ima proti odločbi banske uprave občina — ne pa tudi poedinec — pritožbo na ministrstvo za finance, četudi to ministrstvo pravico do pritožbe dosledno negira, češ da gre tukaj za poseben postopek po §§ 95 in 98 zakona o občinah, v katerem odloča nadzorno oblastvo po prosti oceni. Državni svet je pravilnost našega stališča potrdil. Proti neki taki odločbi ministrstva za finance namreč je vložila občina K., katere proračun je bila banska uprava v nekaterih postavkah sama znižala in znižanega odobrila, tožbo na državni svet, ki je z ralsodbo z dne 11. dec. 1957, št. 28.414 tožbi ugodil in izpodbijano odločbo ministrstva kot nezakonito razveljavil. V razlogih navaja:

Pred vsem v danem primeru ne gre za predmet, o katerem odloča banska uprava po prosti oceni, temveč gre za izpremembo občinskega proračuna, o katerem banska uprava sploh ne more odločati, a še manj odločati po prosti oceni. O občinskem proračunu odloča občinski odbor kot organ občinske samouprave, državno oblastvo pa ga odobruje. Iz tega izhaja, da državno oblastvo, ki je za odobritev pristojno, ne more proračun po svojem lastnem prevdarku izpremeniti in ga zatem odobriti. Vsaka izprememba proračuna je isto kakor njegova sestava (donešenje), zaradi česar more izpremembe izvršiti samo tisto oblastvo, ki je pristojno, da ga donese, to je občinski odbor. Ako za odobritev pristojno državno oblastvo proračuna zaradi višine postavk ne more odobriti, priobči to občinskemu odboru v okviru svojih pripomb s pozivom, da občina izvrši potrebne izpremembe. Pooblastilo, da odobruje proračun državno oblastvo, ne vsebuje tudi pooblastila, da izvrši predhodno izpremembe in da tako izpremenjeni proračun odobri. Izprememba, ki jo je izvršilo državno oblastvo samo, predstavlja prekoračenje oblasti in prehod v ono pristojnost, ki je po zakonu dana samoupravi. Akt, napravljen v tem pravcu nasprotuje zakonu in je neveljaven. Tožba občine je bila umestna in se je kot taka morala uvaževati. Ker je v spornem predmetu postopano nasprotno, se je morala izpodbijana odločba kot protizakonita razveljaviti.

O *pritožbeni pravici poedinca* proti proračunskemu aktu govori uvodoma citirana odločba občne seje, ki obravnava — poleg glavnega, zgoraj opisanega predmeta — tudi pritožbeno pravico občinskega uslužbenca proti proračunu, v katerega je vnesena njegova plača v nižjem iznosu, nego mu po statutu pripada, odtosno proti naknadnemu znižanju od občine pravilno vnesene plače po državnem oblastvu. V tej odločbi izreka državni svet tožbo za dopustno, kar je za nas nekaj novega in izgleda na prvi pogled nekam čudno; kajti na eni strani je (po čl. 18 upravnosodnega zakona) možna tožba samo proti onemu upravnemu aktu, s katerim se utegne kršiti pravica ali v zakonu osnovan, neposredni osebni interes poedinca, na drugi strani pa iz proračunskega akta samega za poedinca sploh ne morejo nastati ali izpremeniti pravice in se torej s proračunom te tudi ne morejo kršiti. Proračun je v tem pogledu notranji gospodarski akt občine, v katerem skrbi ona za kritje obveznosti, ki pa imajo svoj izvor drugje, v našem primeru v uslužbenskem statutu, ali v banovinski uredbi o občinskih uslužbencih, ali v službeni pogodbi. Državni svet vse to priznava; pravi pa, da se s tem, da je uslužbenčeva plača vnesena v proračun v nižji meri, nego mu po zakonu pripada, občina oropa možnosti, da izplačuje v izvajanju odobrenega proračuna uslužbencu tako plačo, do kakršne ima pravico. S tem pa je kršen že njegov interes, in ta interes je oseben, neposreden in v zakonu zaščitén; oseben zato, ker gre za njegovo plačo, neposreden zato, ker ima znižanje zadevne proračunske postavke za neposredno posledico nemožnost izplačevanja prejemkov v predpisani višini, v zakonu osnovan pa zato, ker temelji na statutu ali uredbi, izdani na osnovi zakona.

Kar je rečeno tu za občinskega uslužbenca, velja ob enakih pogojih tudi za druge poedince — občane. Pogoj je predvsem ta, da vnos zadevne postavke v zmanjšani meri ali izpustitev postavke občini res onemogoča izvršitev svoje obveznosti napram njemu; kajti le v tem primeru utegne biti njegov interes prizadet. O kršitvi pravice ali interesa na primer ne more biti govora, če krije občina dotično obveznost lahko iz druge postavke. — Poudarimo naj na tem mestu, da obremenitev z davščinami tukaj ne prihaja v poštev, četudi je z zvišanjem obstoječega ali z uvedbo novega davka osebni interes davkoplačevalca lahko močno prizadet. Ta prizadetost pa ni neposredna; taka postane šele v trenutku, ko občina v izvajanju proračuna terjaja (neposredno od njega) plačilo (gl. »Samoupravo« 1937, stran 119). — Gornja odločba državnega sveta govori sicer le o dopustitvi tožbe na državni svet (ali upravno sodišče); razjasnjuje pa obenem, da je proti odločbi državnega oblastva, ki je pristojno za odobritev občinskega proračuna, dopustna tudi redna pritožba na eno višje upravno oblastvo, in to toliko bolj, ker mora biti pred vložitvijo tožbe izčrpana redna upravna pot. Prej upravno-sodno oblastvo tožbe sploh ne vzame v postopek.

O vprašanju, *kdaž odn. kje se vlaga pritožba proti odobritveni odločbi*, se je postavil državni svet z že zgoraj navedeno razsodbo z dne 11. dec. 1937 št. 28.414 na stališče, ki na prvi pogled preseneča. Povod je bil naslednji: občina K. je vložila proti odločbi banske uprave, s katero ji je bila ta nekatere proračunske postavke znižala, pritožbo na zadnji dan 15 dnevnega pritožbenega roka. Vložila jo je pri sreskem načelstvu, od koder je prispela na bansko upravo 2 dni po omenjenem roku. Banska uprava je pritožbo zavrnila kot zakasnelo, utemeljujoč zavrnitev s predpisom § 118 zakona o občnem upravnem postopku, po katerem se morajo pritožbe vlagati pri onem oblastvu, ki je izdalo prvostopno rešitev, v tem primeru torej pri banski upravi, in to v 15 dneh po dnevu prejema proračunske odločbe. Ker je prispela pritožba občine K. na bansko upravo šele 17. dan, je zakasnjena in se mora kot taka zavrniti. Ministrstvo za finance je zavrnitev potrdilo, državni svet pa je odločbo ministrstva razveljavil in izrekel, da je pritožba vložena pravočasno. On pravi:

Občina predlaga svoj proračun vedno svojemu neposrednemu nadzornemu oblastvu, to je okrajnemu načelstvu. To izvede predpisani formalni postopek, nakar predloži proračun banski upravi v odločitev. Občina, ako z odločbo banske uprave ni zadovoljna, more pritožbo proti tej odločbi predložiti na isti način, kakor je predložila proračun, to je vložiti jo more pri okrajnemu načelstvu za predložitev pristojni instanci (banski upravi). Tudi to namreč spada še v specialni proračunski odobritveni postopek. Čim pa je občina pritožbo pri okrajnem načelstvu vložila (ali nanj naslovljeno na pošti priporočeno oddala) v 15 dneh, torej v zakonitem pritožbenem roku, je bila pritožba pravočasna in se je morala od banske uprave vzeti v postopek.

Na kratko naj *ponovimo bistvene točke iz gornjih odločb*: Državno oblastvo, ki je v konkretnem primeru pristojno za odobritev občinskega proračuna, more odobritev odkloniti iz treh razlogov: če v proračun ni vnesena postavka, ki je za občino obvezna, ali če proračun ni predpisno sestavljen, ali če je od občine določena doklada tako visoka, da ni v skladu z državno finančno politiko. K dokladi na direktni davek bomo morali pač prišteti tudi ostale občinske davščine (trošarine in takse), ker utegnejo tudi te vplivati na državno finančno politiko in pa, ker utegne proračun vsebovati tudi nedopustne davke (direktne, prometne itd.) ali prekoračiti po zakonu maksimalne davčne stopnje (trošarina na alkoholne pijače itd.). — Posamezne postavke v proračunu določa občina in edino ona jih sme izpremeniti, ako bi bilo to z ozirom na od banske uprave zahtevano znižanje davčne obremenitve potrebno. Tudi obvezne postavke vnaša občina sama. — Proti odločbam banske uprave je občini dovoljena pritožba na ministrstvo financ, ki se vlaga v

neprekoračljivem roku 15 dni pri okrajnem načelstvu (ali po našem mnenju tudi lahko neposredno pri banski upravi). Poedinec ima pravico do pritožbe le v primeru, da se utegne s proračunom (z odobritveno odločbo banske uprave) kršiti njegova pravica ali v zakonu zaščitene osebnosti interes. — Proti odločbam ministrstva je dopustna tožba na državni svet v vseh primerih razen v onih, kjer odločajo upravna oblastva po prostem preudarku, to je predvsem v presoji, ali je višina od občine predvidenih davčnih stopenj v skladu z državno finančno politiko. Tožba se vloga v 30 dneh neposredno pri državnem svetu.

Toliko zaenkrat o judikaturi državnega sveta. V praksi izgleda stvar malo drugače. Kakor tudi je prijetna velika zaščita občinske samoodločbe, ki jo dajejo gornje razsodbe, tako neprijeten je dolgotrajni postopek, ki bo njih nujna posledica, ako se bodo striktno izvajale. Pri nas je ustaljen dolgotrajni običaj, da odobrujoče oblastvo samo izpreminja proračunske postavke, skladno s temi regulira davščine ter tako izpremenjeni proračun odobruje. Po večini prosijo župani tudi sami, da naj banska uprava za božjo voljo ne vrne proračuna v ponoven postopek, nego naj se zahtevane izpremembe izvršijo kar tam. Kdo bo hotel proračun še enkrat razgrniti, izglasovati itd.? Dokler pa ni odobren, ni veljaven in občina je brez proračuna, kar tudi ni ugodno zanjo. Zato proti takim, nekako dogovornim izpremembam nihče ne bo imel pomislekov, če bo nadzorna oblast seveda sploh še hotela tako delati. Obema bi pa bilo prihranjenega dosti časa, dela in neprijetnosti. — Lansko leto je dobil minister za finance pooblastilo, da more uvesti dopustnost izpreminjanja proračunskih postavk po odobrujočem oblastvu. Tega pooblastila se ni poslužil, ker prevladuje mnenje, da so interesi države s sedanjimi nadzorstvenimi določili zakona o občinah zadostno zavarovani. Pač pa je pričakovati, da izide v letošnjem finančnem zakonu amandman, po katerem bo moglo odobrujoče državno oblastvo vnašati v občinski proračun take izdatke, ki so za občino obvezni, a jih sama ni vnesla. Ta amandman bo postopek zelo pospešil, ne da bi kaj bistveno zožil občinsko samoupravo. Obvezne postavke morajo v proračunu itak biti in če jih vnese državno oblastvo samo, je to končno v korist tudi občini. Pospešenje postopka pa je edini namen amandmana.

Uprašanja in odgovori

7. Nedelje in prazniki v pritožbenih rokih.

Kdaj poteče pritožbeni rok, ako je padel prvi dan roka na nedeljo ali praznik, to je, ako se je dostavila odločba na soboto ali na dan pred praznikom? Ali šteje ta nedelja (praznik) v pritožbeni rok, ali ne? Ali veljajo za praznike pri teh stvareh cerkveni ali državni prazniki? — Obč. M.

Odgovor: Ako ste vročili odločbo stranki na soboto, pričinja teči pritožbeni rok takoj drugi dan, ne glede na to, da je ta dan nedelja. Nedelja namreč začetka in teka roka ne ovira. Samo če se rok na nedeljo konča, to je, če pade na nedeljo zadnji dan roka, se šteje za zadnji dan šele prvi prihodnji delavnik (ponedeljek) in se sme vložiti pritožba tudi še na ponedeljek (§ 62 z. u. p.).

Enako je s prazniki. Za praznike po zakonu o občnem upravnem postopku pa ne veljajo niti cerkveni niti državni prazniki, temveč s posebno uredbo (Uredbo o praznikih v smislu zakona o občnem upravnem postopku z dne 31. okt. 1951, »Služb. list« št. 541/72) določeni prazniki. Da vam prihranimo iskanje, vam jih v nastopnem navajamo. To so (za državljane rim. kat. vere): Novo leto, sv. Trije kralji, svečnica, sv. Jožef, Marijino oznanjenje, sv. Ciril

in Metod, sv. Peter in Pavel, Veliki Šmaren, Vsi sveti, Brezmadežno spočetje blažene Device Marije, prvi in drugi dan božiča, drugi dan velike noči, vnebohod, drugi dan binkošti in Telovo, dalje (za vse državljanke) rojstni dan Nj. V. kralja (6. september) in dan zedinjenja (1. december). Skupaj jih je torej 18. Za državljanke drugih veroizpovedi najdete praznike v zgoraj cit. uredbi.

Da ponovimo: če pade za d n j i dan pritožbenega roka na nedeljo ali na enega izmed pravkar naštetih praznikov, se rok za en dan podaljša; sicer pa nimajo nedelje in prazniki na pritožbene roke nobenega vpliva.

8. Zoževanje občinskih cest in priposestvanje občinskih zemljišč.

Mejaši ob občinskih cestah zožujejo cesto s plotovi, prav tako delajo na občinskih necestnih zemljiščih, potem pa se sklicujejo na priposestvanje. — Ali je to dopustno in kako temu odpomoči? — Obč. D.

O d g o v o r : Po čl. 2 uredbe o zaščiti jav. cest in varnosti prometa na njih (Ur. l. 25. 6. 1929) ozir. zakona od 5. XII. 1951 (Sl. l. št. 616/81 — 1951) je določeno, da poleg javnih cest brez posebnega dovoljenja ne smejo stati ograje katerekoli vrste bližje kot 1 m od cestnega roba; bliže stoječe ograje so morale biti odstranjene v enem letu po uveljavitvi zak. od 5. XII. 1951. Ako se mejaši ne pokore temu ali niso že odstranili ograj, jih prijavite sreskemu načelstvu, da jih pozove k odstranitvi, ozir. v primeru nepokoravanja, da jih kaznuje po zgoraj navedenem določilu (z zaporom od 1—50 dni ozir. od 50—1500 din). — P r i p o s e s t v a n j e c e s t n e g a z e m l j i š č a p o m e j a š i h p a j e p o z a k o n u (§ 9 zak. o samouprav. cestah) n e m o g o č e i n s e t o r e j m e j a š i n a t o n e m o r e j o sklicevati.

Drugačna pa je stvar pri necestnih zemljiščih, ki so (privatna) last občine. Tu je priposestvanje na opisan način po mejaših možno, ako se občina ne briga za svoja zemljišča. Priposestvalna doba je 40 let po našem občedržavljanem zakonu.

Spori o tem pa spadajo pred sodišče. Najbolje je, da v primeru, ako se meje občinskega zemljišča sporne, predlagate pri sodišču določitev teh mej, nato pa pazite na svoja zemljišča in s tožbo pri sodišču prisilite vsakogar, da ne bo posegal v občinska zemljišča.

9. Zaostanki občinskih doklad.

Naša občina, pa tudi vse sosedne občine, imamo velike zaostanke občinskih doklad. Ker se zaradi tega vedno bolj kupičijo neizplačani izdatki in ker je proračun z dohodki, ki se nanašajo na neizterjane doklade, samo na papirju, zapadejo občine v vedno večje dolgove. — Kako naj si pomagamo? Obč. D.

O d g o v o r : Zaostanki neizterjanih doklad so posledica splošnega ubožanja davkoplačevalcev, posebno kmečkih, v zadnjih letih krize. Ker občine niso dobile med proračunskim letom izplačanih vseh doklad, niso mogle plačati vseh obveznosti. Nastali so pasivni zaostanki. Splošni gospodarski položaj se v zadnjem času izboljšuje; zato je pričakovati, da bodo davkoplačevalci poleg rednih letnih davkov plačali tudi nekaj zaostankov, občine pa bodo poleg rednih doklad dobivale še del neizplačanih doklad iz prejšnjih let. Zato je pravilno, da vnašate za delno odplačilo onih pasivnih obveznosti, ki se lahko še odložijo in ki niso take narave, da bi morale biti plačane takoj, v proračun med dohodke tudi del neplačanih doklad prejšnjih let; za kritje onih obveznosti, katerih plačilo se ne more odložiti, pa je predvideti v proračunu redne doklade. Če se bodo gospodarske prilike izboljševale še naprej, je upati, da bo v prihodnem proračunu že popolnoma izpadla postavka pasivnih in aktivnih obveznosti in da bo proračun prava slika enoletnega občinskega gospodarstva, kar proračuni zadnjih let pač niso bili.

10. Pavšaliranje občinske trošarine.

Gostilničarji naše občine so pripravljani skleniti z občino pavšalno pogodbo glede plačila obč. trošarin. Občinski odbor je v neki seji zadevo pretresal in ugotovil, da bi imela občina dosti več dohodkov iz občinske trošarine, ako bi sklenila z gostilničarji pavšalno pogodbo, nego jih ima sedaj. — Prosimo pojasnila, ali bi se nam pavšaliranje dovolilo. — Obč. D.

Odgovor: Dopustno in možno je, da občinski odbor sklene s točilci alkoholnih pijač dogovor, po katerem se plačuje občinska tršarina pavšalno. V zadnjih letih, ko ni bilo nobene kontrole nad potrošnjo vina v občini, so bili taki dogovori priporočljivi, sedaj pa, ko je zopet uvedena kontrola, pa se sklepanje takih pogodb z gostilničarji občinam ne more na splošno priporočiti. Postopek bi bil naslednji: celotni dogovor s podrobnim izkazom, koliko in kdaj bodo plačali gostilničarji pavšalne zneske, morate predložiti s proračunom vred v odobritev banski upravi. Če bo dogovor za občino ugoden, bo pavšalno plačevanje ta odobrila, sicer pa ne. V proračunu pa mora biti kljub temu predvidena višina, po koliko se pobira trošarina od posameznih vrst alkoholnih pijač, da se more trošarina pobrati tudi od onih točilcev, ki na pavšalno plačevanje niso pristali.

11. Zaračunavanje tiskovin za živinske potne liste.

Najmanjša denarna enota je din 0.25. Kako naj računajo občina tiskovine za živinske potne liste, ki stanejo din 0.50, 0.60 in 1.10? Doslej smo pobirali za veliko žival nad 2 leti din 1.10, občinsko takso din 1.40, skupaj din 2.50, pod 2 leti za tiskovino din 0.60, občinsko takso din 1.40, skupaj 2 din, za drobnico in svinje din 0.50, občinsko takso din 0.70, skupaj 1 din. Od 1. aprila 1938 se mora pobirati enotna taksa za veterinarski sklad po 1 din. — O. G.

Odgovor: Ker ni manjše denarne enote kakor 25 par, je ceno vseh živinskih potnih listov zaokrožiti navzgor, in sicer na 0.50, 0.75 in 1.25. K temu znesku je še prišteti takso za veterinarski sklad in občinsko takso za ogled živine, če je ta taksa v proračunu odobrena. Iz seznama izdanih živinskih potnih listov morajo biti razvidni vsi trije zneski, ki so bili pobrani od strank.

Tiskovine lahko nabavljate na dva načina: ali iz občinske blagajne iz postavke 6/2, ali pa iz tajnikove ročne blagajne. V prvem primeru naroči tiskovine občinski blagajnik, jih plača iz občinske blagajne, izdatek vpiše v blagajniški dnevnik in jih nato razdeli med izdajatelje, ki jih plačajo takoj pri prevzemu po din 0.50, 0.75, 1.25; denar vpiše blagajnik zopet med dohodke. Razlika med kupno in prodajno ceno gre vedno v občinsko blagajno. Ta primer ima to slabo stran, da se partija 6/2 proračuna obremenjuje z izdatki, ki se zopet povrnejo, je pa tudi preveč nepotrebnega dela z vknjiževanjem.

Bolj priporočljiv je drugi način. Občinski odbor lahko sklene, da se tajniku dá iz občinske blagajne n. pr. 500—800 din v njegovo ročno blagajno, iz katere nabavlja vse uradne tiskovine, ki se prodajajo strankam, kakor n. pr. živinske potne liste, delavske in poslovne knjižice, domovnice, ubožna spričevala, davčne knjižice in napovedi itd., pa tudi vse različne kolke, ki se rabijo za taksiranje pobotnic. V občinah, kjer ne opravlja tajnik vseh blagajniških poslov, lahko iz te ročne blagajne izplačuje tajnik po nalogu župana tudi manjša izplačila, ki jih ob naslednjem izplačilnem dnevu obračuna z blagajnikom na podlagi pobotnic, ki služijo tajniku med tem časom za kritje. V tajnikovi ročni blagajni se mora vsak čas nahajati znesek, ki ga je prejel od blagajnika, ali v denarju, ali pa v tiskovinah in kolkih.

Znesek, ki ga dobi tajnik za ročno blagajno, se ne vpiše ob izplačilu med izdatke v blagajniški dnevnik; tajnik potrdi prejem zneska na pobotnici in to pobotnico vloži blagajnik v blagajno mesto denarja. Ob mesečni skoncaciji se mora ta pobotnica smatrati kakor denar.

Ker bo tajnik prejel od izdajatelja živinskih potnih listov zaradi zaokroženja cen navzgor več, nego je on dal za tiskovine, mora vsak mesec na podlagi izkazov ugotoviti razliko, jo vpisati v priznanično knjigo in znesek odvesti v občinsko blagajno.

Iz Županske zveze

Županski tečaj.

Ugodno priliko, ko so se za senatorske volitve zbrali župani v Ljubljani, je Županska zveza izkoristila na ta način, da je priredila v soboto, 5. februarja, županski tečaj s predavanji o občinskih uslužbencih, o domovinstvu in o gradbenih ter cestnih predpisih. Predavanja so bila v frančiškanski dvorani v Ljubljani od 10 dopoldne do pol 7 zvečer s kratkim opoldanskim predledkom. Tečaj je bil nad vse pričakovanje dobro obiskan; udeležilo se ga je do 400 obč. funkcionarjev, večinoma županov. Popoldansko predavanje je za kratek čas posetil tudi g. minister dr. Miha Krek.

Prisotni so z zanimanjem sledili izvajanjem predavateljev. Po vsakem predavanju se je razvila živahna debata, prisotni so stavljali tudi konkretna vprašanja, na katera so dobili potrebna pojasnila.

Izvečke nekaterih predavanj bomo objavili z ozirom na njihovo aktualnost tudi v »Samoupravici«.

Občni zbor.

Naslednji dan, 6. februarja 1958 je bil redni letni občni zbor Županske zveze ob navzočnosti 380 članov.

Občni zbor so s svojo navzočnostjo počastili tudi minister dr. Miha Krek, ban dravske banovine dr. Marko Natlačen, minister v p. dr. Franc Kulovec in novoizvoljeni senator dr. Fran Schaubach.

Po ugotovitvi pravilnega razglašja in sklepčnosti občnega zbora je predsednik Županske zveze pozdravil navzoče, še posebej prisotne javne funkcionarje, kar so navzoči zborovalci sprejeli z dolgotrajnim ploskanjem. Nato je prečital udanostne odn. pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru., Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, predsedniku ministrskega sveta dr. Milanu Stojadinoviču in notranjemu ministru dr. Antonu Korošcu, ki so bile soglasno in z velikim navdušenjem sprejete.

Nato je prešel načelnik k prvi točki dnevnega reda »čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora«, kar pa je po soglasnem sklepu navzočih odpadlo in je bil zapisnik odobren, ne da bi se prečital.

Sledilo je poročilo načelnika o delovanju zveze v preteklem letu, v katerem je izvajal:

Resolucije, katere smo sklenili na izrednem občnem zboru, smo s posebnimi utemeljenimi spremnimi vlogami predložili na vsa pristojna ministrstva, kakor tudi predsedniku ministrskega sveta osebno. V Belgrad je šla posebna deputacija in sicer gg. Mihelčič, Vesenjani in jaz. Zglasili smo se pri g. min. predsedniku, notranjem ministru in ministru dr. Kreku, pri finančnem ministru, pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje, pri prometnem ministru in ministru za gradbo. Pri vseh ministrih smo osebno razložili vse zahteve, izražene v resolucijah. Poleg resolucij smo predložili ministru za gradbo še obširno predstavko zaradi zapostavljanja Slovenije pri razdeljevanju kreditov iz 1 milijardnega investicijskega posojila in ostalih kreditov za javna dela. Ministru za socialno politiko in narodno zdravje smo oddali obširno spomenico o nevdržnih razmerah v ljubljanski splošni bolnišnici z zahtevo, da se nevdržnemu stanju takoj odpomore. Guvernerju Narodne banke smo predložili obširen referat o ogromni gospodarski škodi, katero je utrpela Slovenija zaradi ne-likvidnosti kreditnih zadrug, in v katerem smo prosili, da se temu stanju odpomore z likviditetnimi krediti. Predsedniku ministrskega sveta, notranjemu in kmetijskemu ministru smo predložili predlog za spremembo lovskega zakona. Zaradi naraščajočega tihotapstva z alkoholnimi pijačami smo predložili obširno in utemeljeno predstavko, da se uvede zopet

kontrola nad prometom z alkoholom, za kar sta imela notranji in finančni minister pooblastilo v § 23. finančnega zakona za leto 1937/38. Zaradi polovične vožnje županom in zaradi izdajanja podatkov o trošarinskih predmetih, prevoženih po železnicah, smo intervenirali pri prometnem ministru. — Ko je začel na naše občine prihajati Glasnik notranjega ministristva, in je bila naročnina že za vse občine obvezna, smo se takoj obrnili na notranjega ministra g. dr. Korošca, ki nam je ugodil v toliko, da je molče toleriral, da so slovenske občine Glasnik vračale. — Ko so elementarne nezgode težko zadele v lanskem poletju velik del Slovenije, smo takoj predložili pristojnim ministrstvom utemeljeno vlogo zaradi pomoči po teh nezgodah oškodovanim. Istočasno smo vsem občinam priporočili, da izvedejo zbirke za prizadete kraje. — Ko smo zaznali, da je tik pred uveljavljenjem uredba o samoupravnih hranilnicah, ki bi na eni strani skrajno omejila poslovanje hranilnic, na drugi strani pa onemogočila občinam vsako investicijsko udejstvovanje, ker bi jim samoupravne hranilnice več ne smele dajati dolgoročnih posojil, smo takoj protestirali. Zadeva je še aktualna in bo o stvari še govor na današnjem zborovanju. — Priredili smo lansko leto meseca marca županske tečaje, ki so bili dobro obiskani na vseh 15 krajih, kjer so se vršili. — Pri vojaški oblasti smo posredovali v par zadevah in moram priznati, da nam je šla vojaška oblast na roke. — Mnogo smo s svojimi prošnjami in intervencijami nadlegovali tudi našega gospoda bana. Ko je davčno uradništvo ponovno in ponovno zahtevalo od občin obvezne nagrade za pobiranje občinskih doklad in je neka davčna uprava že zapretila, da bo drugače s 1. januarjem prenehala s pobiranjem občinskih doklad, smo se obrnili na gospoda bana, ki je zadevo prav hitro uredil z g. finančnim direktorjem v prilog občin. — Neplačane šolske obveznosti so narasle v prejšnjih letih pri občinah na ogromne zneske. Tudi v tem pogledu smo izročili posebno predstavko, da se ti zaostanki, v kolikor jih morejo šole brez škode za reden pouk pogrešati, črtajo. — Mobilizacijski material in orožje in s tem v zvezi izdane varnostne odredbe prizadevajo občinam veliko težkoč. Vse to smo v posebni vlogi predložili g. banu s prošnjo, da naj se mobilizacijski material in orožje dasta v hrambo okrajnim načelstvom. Kolikor nam je znano, se ta zadeva zdaj obravnava v ministristvu. Istočasno smo zaprosili, da se odredbe glede zavarovanja občinskih uradov, zlasti glede prenočevanja obč. uslužbencev v obč. pisarni omilijo, da se blagajniško poslovanje poenostavi. Občinski odbor naj prosto presoja, kdo bo vodil blagajniške posle in on naj določa maksimum gotovine, ki naj se nahaja v blagajni. Ko so okrajni načelniki odredili obvezno nabavo Šermerjevega aparata po občinah, smo takoj posredovali pri g. banu. Uspeli smo vam sporočiti z zadnjo okrožnico. Ko so bile izdane nove evidenčne tablice za kolesa sem se takoj zglasil pri g. banu, pa je bilo že prepozno, ker so bile tablice že napravljene. Da bi se nove tablice postopoma uvajale, pa iz policijsko-tehničnih ozirov ni mogoče. Veliko smo se bavili z novim pravilnikom o poslovanju okrajnih cestnih odborov. V kratkem bo podpisan pravilnik,* ki predvideva za cestne odbore tolikšno avtonomijo, kakršne še niso nikdar imeli. — Intervenirali smo pri g. banu še v drugih zadevah in smatram za svojo dolžnost, da se g. banu za njegovo naklonjenost in razumevanje, ki ga je pokazal ob vsaki priliki za naše težnje iskreno zahvalim. Za prireditev tečajev in za glasilo »Samouprava« nam je g. ban. naklonil 12.500 din podpore, za kar se mu tudi ob tej priliki iskreno zahvaljujemo. — V izredno velikem številu so se člani županske zveze udeležili pogreba umrlega vladike nadškofa dr. Antona Bonaventure Jegliča. Kot zastopnik zveze sem se udeležil ustanovitve izseljenske zbornice, prvi podpredsednik g. Mihelčič pa je zastopal Zvezo ob priliki zborovanja bojnikov na Brezjah. (Se bo nadaljevalo.)

* Je medtem že izšel (op. uredništva).

Pristopite k Županski zvezi!

Občinski uslužbenec

GLASILO ZVEZE POKRAJINSKIH OBČINSKIH USLUŽBENCEV

Jp. V.

POPIS DAVČNIH ZAVEZANCEV

Na podlagi določil člena 110 zakona o neposrednih davkih mora občina izvršiti vsako leto v mesecu januarju, najkasneje pa do konca februarja popis davčnih zavezancev. Popis se praviloma vrši tako, da hodijo občinski organi od hiše do hiše. Ne sme se torej popisovati kar doma v pisarni, ker na ta način lahko uide zabeleži kak davčni zavezanec. Popisati je v glavnem osebe, ki uživajo rento ali dohodek v obrestih (na primer, ako je kdo posodil denar drugemu, ali ima izgovorjen kak dohodek v naravi ali denarju itd.), pa tudi vse osebe, ki imajo obrt, obrat ali podjetje, ali samostalen poklic, zavezan pridobnini, splošno torej osebe, ki so zavezane rentnini in pridobnini. Niso pa zavezani plačevanju pridobnine samo oni, ki izvršujejo obrt ali poklic na podlagi obrtnega lista, koncesije ali kakega drugega oblastvenega dovolila, ampak tudi take osebe, ki imajo dohodek od izvrševanja samostojnega dela, ako tudi nimajo zanj nobenega obrtnega lista. Baš zadnje je za občino skrajno važno, kajti premnogo je danes v naših občinah ljudi, ki opravljajo kak samostojen poklic, pa nimajo zato oblastvenega dovoljenja. Kako pride občina do tega, da trpi na svojem področju človeka, ki se okorišča z dobrinami, ki jih nudi občina in država, ne da bi za to kaj prispeval? Ako plača davek pošten obrtnik, ki je v redu prijavil svoj obrat, naj plača davek tudi oni, ki se skriva. Vem, da se v mnogih občinah zadržujejo agenti, ki samostojno izvršujejo obrat, pa imajo navadno sedež obrata kje v savski banovini (n. pr. povečevanje fotografij, vrtiljaki, trgovinski potniki, ki vrše trgovino ali obrt skrivoma na svoj račun). Zato naj se popis davčnih zavezancev izvrši z vso skrbnostjo, kajti na ta način bo v občini davčni predpis zvišan, občina pa bo imela od tega korist, ker bo prejemale več občinskih doklad. Če bo občina v boljšem finančnem položaju in se bo tajnik trudil iskati občini nove dohodke, bo s tem pomagal tudi sebi, ker bo finančno močnejša občina rajši zviševala plačo občinskim uslužbencem.

Jp. V.

TAKSA PO TAR. POST. 259 a t. z.

Ogromna večina kmečkih občin pobira ob izdaju gradbenega dovoljenja od strank takso v gotovini po tar. post. 259 a t. z., kar je nepravilno. Osebam, ki v vaseh (selih) gradijo nove stanovanjske hiše do enega nadstropja, ali popravljajo obstoječe stare hiše, se s tem povzročajo samo nepotrebni stroški in gradnja hiš v vaseh se zavira. Opozarjam tovariše-tajnike, da smejo občine za vaške (selske) zgradbe ob izdaju gradbenega dovoljenja pobirati takso po tar. post. 259 a t. z. samo za zgradbe z več kot enim nadstropjem in za zgradbe pridobitnega značaja (če je v njih gostilna, trgovina, lokal ali stanovanja za oddajo v najem), v vseh ostalih slučajih pa te takse ni treba pobirati, osobito ne takrat, ko n. pr. kmet rabi hišico samo zase in za svojece in če hiša ni dvonadstropna (glej Finančni zbornik št. 15 iz l. 1936).

*

Imenik občinskih uslužbencev se bo nadaljeval šele potem, ko bodo tajniki iz okrajev Ljubljana, Novomesto, Kočevje, Črnomelj itd., poslali naslove občinskih uslužbencev s podatki, kot jih prinaša »Samouprava«. Ni mogoče, da bi kot doslej, prosili vsakega tovariša posebej, naj nam pošlje podatke, ker je to zamudno in drago.

Kljub vsem opominom tovariši ne plačajo članarine društvu. Brez denarja pa društvo ne more delati. Ako članstvo želi delavnosti, potem mora izpolniti tudi svoje obveznosti. Vsako drugo društvo lažje deluje, kot naše, ker je članstvo zavednejše. Tovariši, zganite se!

O delu društva bo poročala prihodnja številka »Samouprave«.